

Farkaslaka, 1897. szeptember 20.– Budapest, 1966. május 26.

Földművescsaládban született, apja kisparaszt volt. Gyermekéveit szülőfalujában töltötte, itt járta ki a hat elemi osztályt. 1910-ben beírták a székelyudvarhelyi gimnáziumba. 1916-ban behívták katonának. Az újonckiképzés után a cs. és kir. 46. gyalogezred kötelékében Hajdúdorogra, majd Boszniába vezényelték. Visszakerült Gyulafehérvárra, 1917-ben hadiérettségit tett, ezután a városban lévő tisztiiskolára küldték. Karpaszományos őrvezetőként 1918-ban kivitték az olasz frontra, ahol részt vett a tizenharmadik piavei offenzívában. A támadás során rendkívüli bátorságot tanúsított, amiért magas kitüntetést kapott, és előléptették hadapródjelöltté. 1918 őszén szabadságra távozott, és onnan már nem tért vissza az egységéhez. 1918-1921-ben jogászhallgató a kolozsvári tudományegyetemen. 1921 őszén átiratkozott a kereskedelmi akadémiára, ahol a következő évben szerzett diplomát.

1922-1923-ban rövid ideig a kolozsvári Hitelbankban, majd a brassói Népbankban dolgozott. 1923 júliusában az Egyesült Államokba utazott. Eleinte alkalmi munkából élt New Yorkban, majd 1924-1925-ben banktisztviselő, előbb az Indiana állambeli Garyben, azután a West Virginia-i Welchben. Itt szerzett élményei ihlették legsikerültebb művét, az Ábel a rengetegben című regényét, amely a patriarchális székely világ és az elgépiesedett modern kapitalizmus találkozását ábrázolja. Visszatérése után Kolozsvárott telepedett le. 1926–1927-ben az Újság belső munkatársa. Írásai mondanivalója hamarosan a magyar népi mozgalom élvonalába emelte. Szinte valamennyi erdélyi magyar irodalmi és szellemi mozgalommal – Erdélyi Helikon, Korunk, Erdélyi Fiatalok – kapcsolatot tartott, hasonlóképpen a magyarországi Válasz íróival. A népi mozgalommal közös szándék vezette: a legszélesebb rétegek szociális helyzetének demokratikus úton való megoldása. Egész pályafutása alatt a népben látta a politikai és a művelődési megújulás forrását.

1932-ben az Ábel a rengetegben megjelenésével pályája zenitjére érkezett. 1934 végén tagja lett a Válasz szerkesztőbizottságának. 1935. április 16-án a Gömbös Gyula miniszterelnök által az írókkal kezdeményezett, végül sikertelennek bizonyult megbeszélés egyik résztvevője. Az ő nevéhez fűződik az 1937-es népfrontos szellemű, erdélyi vásárhelyi találkozó létrehozása; ő volt a találkozó elnöke, cikkeket írt a rendezvény előtt és után, és részt vett az elfogadott Hitvallás megfogalmazásában. Amikor itthon vita kezdődött a Márciusi Front perspektívájáról – nem utolsósorban a romániai tapasztalatokból kiindulva –, a szellemi mozgalomnál való megmaradás mellett voksolt. Az 1940-es évek elején felszólították a Vitézi Rendbe való belépésre, amit megtagadott. 1941-ben behívták a 9. honvéd élelmezőraktár parancsnokságára, tartalékos hadapród őrmesteri rangban szolgált. Egészségi állapotára tekintettel leszerelték. 1943-ban üdvözetét küldte a népi mozgalom szárszói konferenciájára. Ekkortájt leginkább az írásnak élt. A székely falvak világának az ábrázolója, látásmódja, stílusa,

szókincse itt gyökerezik. Az 1930-1940-es években több színpadi művet is írt. 1929-ben, 1930-ban, 1933-ban és 1943-ban Baumgarten-díjjal jutalmazták.

1944-ben végleg Budapestre költözött. 1945 novemberétől a Nemzetgyűlés tiszteletből meghívott képviselője. Egyidejűleg a Nemzeti Parasztpárt képviselőjében a fővárosi törvényhatósági bizottság tagja. Bár politikai nézeteit tekintve a parasztpárttal tartott, más politikai-közéleti funkciót nem vállalt. Kétszer is felajánlották neki a vallás- és közoktatásügyi tárcát, de a felkéréseket visszautasította. Az NPP-n belül Kovács Imre nézeteivel értett egyet, azt vallotta, hogy a parasztpártnak széles néppárttá kell válnia. A demokrácia fokozatos felszámolása lehangolta.

1949-ben megfosztották az akadémiai levelező tagságtól, amit még 1943-ban nyert el. Szimpatizált a Nagy Imre névvel fémjelzett „új szakasz” politikájával, elfogadta a tagságot az 1954 őszen megalakult Hazafias Népfront Országos Tanácsában, ahol az előző népfronttól eltérően a népi mozgalom centrista és apolitikus képviselői – Illyés Gyula, Kodály Zoltán – is szerepet vállaltak. 1956 szeptemberében az írószövetség közgyűlésén – ahol 1947 óta országos viszonylatban is az első szabad választást tartották – a szövetség társelnöke lett. Október 23. után az elsők között üdvözölte a változásokat; október 26-án a rádióban felolvasott Magyar fohász című írásában a forradalom elkerülhetetlenségéről, az igazi emberi lét utáni sóvárgásról beszélt. Kilencedmagával aláírta az írószövetség október 31-i nyilatkozatát, amely elítélte az utcai terrort. A parasztpárt újjáalakítása céljából aznap összehívott gyűlésen beválasztották a Petőfi Párt főleg írókból álló szellemi irányító testületébe. A forradalom leverése után ő szövegezte a Gond és hitvallás című felhívást, amelyet az írószövetség december 22-i ülésén fogadtak el. A dokumentum a szellemi ellenállás egyik jelentősebb, de egyben utolsó aktusa volt.

1957 szeptemberében az MSZMP politikai bizottsági ülésén Kádár János kijelentette, hogy neve csakis azért maradhat a népfront országos tanácsának a listáján, mert „nem jegyezte el magát a Horthy-fasizmussal”. Az MSZMP 1958-as, a népi írókat megbíró állásfoglalása őt is durván és igaztalanul támadta. Az írószövetség 1959-es újjáalakításakor Illyéshez és Németh Lászlóhoz hasonlóan azonnal felvették a tagok közé. Az 1962-es közgyűlésen egyedül ő szólalt fel a népi írók közül. Beszédében a politika és az irodalom kérdését boncolgatva az irodalom autonómiája mellett emelt szót. Felszólalását a konszolidációt hirdető Kádár-rendszerrel való megbékélés szelleme hatotta át. 1963-ban az Országos Béketanács elnökségi tagjává választották. Farkaslakán helyezték örök nyugalomra. 1989-ben visszaállították az akadémiai tagságát.